

*Лисенко Д.М.*

*Херсонський державний університет*

## **ВИЗНАННЯ ГОЛОДОМОРУ В УКРАЇНІ 1932-1933 рр. ГЕНОЦИДОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ**

Після Революції Гідності 2014 року та втечі Віктора Януковича до росії тема Голодомору 1932–1933 років як геноцид українського народу отримала новий імпульс для вивчення. Спроби росії нав'язати власну інтерпретацію цих подій не увінчалися успіхом. Провідними осередками дослідження стали Український центр вивчення Голодомору, Інститут історії НАНУ, Центр українознавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Особлива увага при виділенні підрахунку жертв та аналізі соціальних розслідувань трагедій 1932–1933 років.

У контексті російсько-української війни 2014–2024 років імперська політика Москви продовжує сталінську практику 1930-х років, спрямовану на знищення України як держави та українців як нації. Режим Путіна вдався до злочинних дій, щоб утримати імперські амбіції, зміцнити авторитарну владу, просувати ідеологію «руського мира» та виправдати «традиції минулого». Сучасна війна має геноцидний характер, адже її мета – зламати волю українського народу до свободи та незалежності. Методи, які використовує діючий режим, нагадують політику Москви в 1932–1933 роках, коли було організовано штучний голод, спрямований на придушення українських селян, які боролися за право самостійно господарювати без контролю Москви [1, с. 984].

Агресія росії проти України стала новим поштовхом, щодо визнання Голодомору актом геноциду українського народу. Так парламент Чеської

Республіки, Палата депутатів, у своїй Постанові № 194, ухвалила 6 квітня 2022 року, визнала Голодомор 1932–1933 років в Україні, організований радянським тоталітарним режимом, актом геноциду українського народу. Усвідомлюючи демократичні принципи, на яких базується Чеська Республіка, щодо прав людини і свободу, а також пам'ятаючи про трагічний досвід тоталітарного комуністичного режиму в історії Чехії, народні депутати заявили про важливість збереження пам'яті про Голодомор, що є запорукою недопущення повторення подібних злочинів у майбутньому. У своїй заяві Палата депутатів засудила радянський тоталітарний режим за використання голоду як інструменту знищення українського селянства, яке було основою нації, та спробу придушити волю українського народу до свободи й самостійності. Парламент відзначив, що радянська влада свідомо конфісковувала зерно та блокувала кордони України, що спричинило масову смертність українців, що є актом геноциду [5].

Аналогічні заяви зробили й інші країни. Німеччина та Франція, як і Європейський Парламент та понад 20 національних парламентів світу, визнала Голодомор геноцидом проти людяності [3]. У Франції наголосили, що визнання таких трагедій є кроком для знищення подібних злочинів у майбутньому [7]. Парламент Словенії також визнав Голодомор актом геноциду, акцентуючи увагу на дотриманні міжнародних правових норм, включно з Конвенцією ООН про попередження геноцидів [8]. Парламент Республіки Молдова вшанував пам'ять мільйонів жертв Голодомору та висловив солідарність з Україною, яка протистоїть сучасним проявам агресії та політики геноциду з боку Російської Федерації [6].

Крім того, важливим документом, який відображає офіційну позицію Ватикану щодо соціальних питань, є «Компендіум соціальної доктрини Церкви» – Папа Римський Франциск неодноразово засуджував Голодомор. У листопаді 2013 року, завершуючи урочисту месу на площі святого Петра в Римі, він відзначив 80-ті роковини Голодомору, звернувшись до

українських паломників. Понтифік сказав: «Вітаю українську спільноту, яка вшановує 80-ту річницю Голодомору – Великого голоду, викликаного радянським режимом, який спричинив мільйони жертв». Позиція Ватикану щодо Голодомору також підтверджена в князі кардинала Хорхе Маріо Берголіо «Про небеса і про землю» , вперше виданому: «Люди, які постраждали від переслідувань та гонинь – як під час трьох найбільших геноцидів минулого століття: вірмени, євреї та українці – боролися, здебільшого, за свою свободу» [2]. Це визнання є важливим, оскільки стосується не лише світського, але й релігійного аспекту.

Під час російської агресії була видана низка резолюцій інших країн щодо вшанування пам'яті жертв Голодомору та визнання це актом геноциду. Відповідні документи були ухвалені законодавчими органами Австрії, Андорри, Аргентини, Гватемалі, Іспанії, Колумбії, Румунії, та Чилі [4]. Як бачимо, свою увагу до геноциду українців звернула увагу географічно далека Латинська Америка. Так, 26 квітня 2022 року Федеральний сенат Національного конгресу Бразилії схвалив законопроект №423, який визнає Голодомор геноцидом і встановлює четверту суботу листопада Днем пам'яті жертв трагедій [2].

Ці заяви спрямовані на вшанування пам'яті жертв Голодомору, а також на об'єднання міжнародної спільноти у боротьбі з тоталітаризмом та порушеннями прав людини. Визнання Голодомору геноцидом хоче не тільки підтримати Україну, але й утвердити глобальні зусилля щодо запобігання злочинам проти людства.

Події широкомасштабної російсько-української війни 2022–2024 років демонструють, що кремлівський режим продовжується та вдосконалює сталінську політику геноциду. У складних умовах збереження сучасності історичної пам'яті, зокрема про Голодомор-геноцид 1932–1933 років, стає чинником об'єднання та консолідації українців як нації. Ця пам'ять утворює національну ідентичність і зміцнює прагнення українського народу до свободи, роблячи його ще сильнішим.

### *Література*

1. Гудзь В. В. 2019. Історіографія Голодомору 1932–1933 років в Україні. Мелітополь : Однорог Т. В.
2. Інформація про міжнародне визнання Голодомору 1932-1933 рр. актом геноциду українського народу та вшанування пам'яті жертв Голодомору [Електронний ресурс]  
<https://zakordonniukrainci.mfa.gov.ua/golodomor-1932-1933-rokiv-v-ukrayini/informaciya-pro-mizhnarodne-viznannya-golodomoru-1932-1933-rr-aktom-genocidu-ukrayinskogo-narodu-ta-vshanuvannya-pamyati-zhertv-golodomoru> (дата звернення: 30.10.2024)
3. Резолюція Бундестагу Федеративної Республіки Німеччина № 4681 від 29.11.2022 р. про визнання Голодомору геноцидом Українського народу [Електронний ресурс]: Визнання Голодомору 1932-1933 років в Україні геноцидом українського народу державами світу та вшанування пам'яті жертв. Доступ із інформ. – Міністерство закордонних справ України.
4. Резолюція Палати депутатів Парламенту Республіки Чилі № 549 від 21.12.2022 р. про визнання Голодомору актом геноциду та злочином проти людської гідності [Електронний ресурс]: Визнання Голодомору 1932-1933 років в Україні геноцидом українського народу державами світу та вшанування пам'яті жертв. Доступ із інформ. – Міністерство закордонних справ України.
5. Постанова Сенату Парламенту Чеської Республіки № 79 від 14.12.2022 р. щодо геноциду Українського народу під час Голодомору, організованого сталінським режимом Радянського Союзу (1932-1933 рр.) [Електронний ресурс]: Визнання Голодомору 1932-1933 років в Україні геноцидом українського

- народу державами світу та вшанування пам'яті жертв. Доступ із інформ. – Міністерство закордонних справ України.
6. Постанова Парламенту Республіки Молдова № 324 від 24.11.2022 р. про ухвалення Декларації Парламенту Республіки Молдова про засудження Голодомору [Електронний ресурс] Визнання Голодомору 1932-1933 років в Україні геноцидом українського народу державами світу та вшанування пам'яті жертв. Доступ із інформ. – Міністерство закордонних справ України.
  7. Резолюція Національних Зборів Франції № 97 від 28.03.2023 р. про визнання та засудження великого голоду 1932-1933 років, відомого як Голодомор. [Електронний ресурс]: Визнання Голодомору 1932-1933 років в Україні геноцидом українського народу державами світу та вшанування пам'яті жертв. Доступ із інформ. – Міністерство закордонних справ України.
  8. Декларація Державних Зборів Республіки Словенія від 31.03.2023 р. щодо вшанування пам'яті жертв масового вбивства голодом - геноциду в Україні [Електронний ресурс]: Визнання Голодомору 1932-1933 років в Україні геноцидом українського народу державами світу та вшанування пам'яті жертв. Доступ із інформ. – Міністерство закордонних справ України.